

er Alt, hvad en Folkethingsmand lovsig kan gjøre, altsaa i den Henseende har man Intet at bebreide mig. Vil det ærede Medlem og hans Benner bringe et saadant Forslag frem, skulde de faae min Stemme dertil, altsaa i denne Henseende hviler der ikke noget Ansvar paa mig. Det er saameget mere naturligt, synes jeg, at man lader Bestemmelsen i § 79 vige noget tilside for Bestemmelsen om Edens Afslæggelse, som det jo engang er staaet fast i Forsatningen af 18de November 1863, som jeg engang tidligere har gjort opmærksom paa, hvor det jo ikke blot var bestemt, at de, der bleve valgte, skulde afslægge Eden, men ogsaa, at ikke engang Nogen kunde komme paa Valg, uden at afslægge skriftlig Erklæring om, at han vilde afslægge Eden. Dengang vare Meningerne saaledes hertilands, og vi ere dog i det Væsentlige de samme Borgere (Afbrydelse.). Naturligvis kommer der altid Nogle fra og Andre til, men Folket er dog i det Hele det samme, saa at, hvad man dengang ansaa for rigtigt, vel ogsaa nu kunde antages for ikke at være saa aldeles feil.

Der kom ved en tidligere Leilighed en Udtalelse fra det ærede Medlem for Svendborg Amts 6te Valgkreds (Brandes), der jo blev fremsat i Anledning af det samme Anliggende, som der her forhandles om, og jeg kunde have lyst til at sige et Par Ord derom. Det ærede Medlem lod falde en Ytring om, at den Stole, som han var en ringe Discipel af — det var han besteden nok til at sige — talte Verdens største Lærere i sin Midte (En Stemme: og Ander). Ja, og Ander. Det er meget muligt, det skal jeg ikke bestride; men jeg tror dog alligevel, at det egentlig ikke er noget Fremskridt. Jeg tror, at denne Stole er en Venning fra Urtiden, som endnu ikke er kommen med i den øvrige Udvikling. Navnlig vil jeg sige det ærede Medlem, at han for sit Bedkommende, hvad disse religiøse Sager angaar, endnu staaar paa det samme Standpunkt som den romeriske Landskabsdydning Pilatus, thi han opfattede det Spørgsmaal: Hvad er Sandhed? og det ærede Medlem opfaster det Spørgsmaal: Hvad er Gud? Disse store Mønder have altsaa ikke gjort stort Fremskridt i Retning af at komme til Erkjendelse af, hvad der er Sandhed, i al den Tid de have spekuleret paa at finde Sandheden i, hvad der ligger foran os. Nei, jeg tror rigtig nok, det er dem, der ere blevene tilbage, og ikke ere fulgte med den øvrige Menneskehed i Fremskridtet.

Formanden (Krabbe): Jeg har ikke fundet ganste tilstrækkelig Anledning til at afbryde den ærede Taler; men jeg vil dog benytte det Ophold, han nu gjør, til her at indstøde

den Bemærkning, at dels ere hans Udtalelser noget for personlige, dels holde de sig ikke nok til Sagen.

N. Andersen: Ja, nu er jeg ogsaa klar til at gaa fra det, nu er jeg færdig. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 4de Valgkreds brugte i Formiddags en Ytring, som jeg ogsaa kunde ønske at sige et Par Ord om, og da den er fremsat under denne Forhandling, antager jeg heller ikke, at det kan ligge udenfor Forhandlingernes Omraade at svare derpaa. Det ærede Medlem udtalte sig omtrent saaledes — det var overfor den høitærede Justitsministers Udtalelse — at dersom alle de, hvis religiøse Begreber vare saaledes, at de troede paa noget Centralt i Tilværelsen som det Høieste, skulde udelukkes fra at afslægge Ed, saa vilde der blive Mange her i Salen. Hvor Saa eller hvor Mange det vilde blive, har jeg ingen Mening om. Jeg antager, at det er den samme Stole, som det ærede Medlem for Svendborg Amts 6te Valgkreds (Brandes) henregner sig til. Vi Andre tro jo ogsaa paa noget Centralt i Tilværelsen; men der er den Forskjel, saavidt jeg opfattede det ærede Medlem, at det, vi betragte som det Centrale, er et levende Væsen med selvstændig Villie og med Magt og Gode til at gjøre sin Villie gjældende, medens det forekommer mig, at det ærede Medlems Centrale ikke er noget Saadant; om det end er en virkende Kraft, er det næppe en sig selv bevidst Kraft. Det gjør den store Forskjel; thi dersom det ikke er Tilfældet, bliver der egentlig ingen stor Forskjel imellem os. Dersom det ærede Medlem ved sit Centrale, som han tror paa, ogsaa forstaaer en selvbevidst Kraft med Villie og Gode til at handle efter frit Overlag, komme vi meget nær hinanden, men saaledes har jeg ikke opfattet det ærede Medlem. Dersom det er det ærede Medlems Mening — jeg vilde ønske, at det var det —, kunde vi let komme til Forstaaelse om, hvorledes Eden skulde afslægges, thi saa vilde det være let at blive enig om at finde et Udtryk; men saaledes som den hele Sag nu ligger for, er det min Opfattelse, at det ikke paa dette Punkt er fornødent at gjøre et saadant Skridt som det, der her foreligger, at faae vedtaget et Lovforslag, hvorved der fremkaldes en Forandring i Gudsformularen; det er efter min Mening saa meget mindre nødvendigt, da det Medlem, der har givet Anledning til, at hele Sagen kom frem, ikke har fundet nogen Banffelighed derved, og man jo maa antage, at Mænd af samme Stole som han derfor heller ikke vilde finde nogen Banffelighed ved at komme udover. Det er jo, synes det, for andre Menneskers Skyld, at de ville have det forandret, thi for deres egen Skyld synes det ikke at have no-